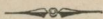

ЮЖНЫЙ
РУССКІЙ ЗБОРНИКЪ,

ИЗДАНІЕ

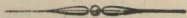
Амвросія Метлинскаго.

ВОВКУЛАКА,
УКРАИНЬСЬКЕ ПОВИРЬЕ,

розказ в стихах

Стефана Александрова.

ХАРЬКОВЪ.

ВЪ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ ТИПОГРАФИИ.

1848.

Печатать позволяется съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи
представлено было въ Цензурный Комитетъ узаконенное
число экземпляровъ. С.-Петербургъ, Декабря 6 дня,
1847 года. *Ценсоръ И. Срезневскій.*

Е, е — читается твердо, будто э. Ё, ё — читается мягко,
будто йе, ъе. Ы, ы — читается твердо, почти будто ы,
только ближе къ э, нежели къ и.

ДО ЗЕМЛЯКИВ.

Гей Українці, пани-братці!
Подайте ви мені совит:
Живу я у тисненський хатці,
Як з неї вилизти на свит?

Бо вікна в ній маленьки дуже,
А двері замкнуті навик;
Земляк ваш там сумує, туже,
Тим, що без доли чоловік.

Тільки мені тоді й утихи,
Як попадеться ваш стишок;
Читаю з смаком, без помихи,
Неначе паски ззим шматок.

Дванадцять лит прожив я в бурси,
Та й не прийшло тоді в догад:
Що наша кобза в Петенбурси
Колись-то буде грати в лад.

Тепера-ж, як в мое віконце
Писень знакомих з п'ять прийшло;
Мени здалося: наче сонце
Посеред ночі изийшло.

У клитци птичка як кочує,
То хоч співа, а все скуча;
А голос ридних як зачує,
То з радістю им одвича.

Так вашим я писням рад стилки,
Що й сам не втёрпив неспивать;
Та ще як кинусь до сопилки, —
Вхопив ни, — давай свистать!

Що-ж я співав в своїй хатини,
Те й на бумази написав;
Щоб знали вси, як в халатини
Співають, — тим до вас послав.

Тепер, як хочете, судите
Мене, поштени господи!
А Вовкулаку ви прийміте,
Не побракуйте хоч труда! —

Як скажете, то так и буде,
На те ви судии есте;
Не попустю його миж люди,
Як дозволенья не дасте.

Де що не так, — сами поправте,
Тоди я й людям покажу.
Просю, в стихах мене наставте;
За те спасибі вам скажу! —

С. А.

ВОВКУЛАКА.

—

ЧАСТЬ ПЕРША.

1.

Як Китляревський у Полтави
Енейду гарно написав;
Тоди, из щирости к тій слави,
И з нас писати де-хто став.

У Харькови Основ'яненко
«Патрет садатський» змалював;
«Марусю»-ж нарядив гарненько
Так, що я зроду не видав.

Ище про «Пана та собаку»
Зложив Артемовський-Гулак;
Спивав Могила про козаків,
Бо то є щирій наш земляк.

А Корсуна взяла охота
Український зв'язати «Сніп»;
Пипла тоди усим робота:
В'язав його всяк чоловік.

✓ Як вийшло де-що из печати;
То вси ми ради так були,
Як муха та сметани в хати,
Очакив наче добули.

Там де-хто вздрив своїх знакомих,
З котрими в школи ще учивсь, —
Казок и приказок свидомих,
Як шлявсь по вулицях колись.

И в мене серце розигралось
Тоди, як де-що я читав;
Мав сам писати що попалося,
Потим так розсуджати став:

А критикив хиба не страшно,
Котри за помилку одну
Збентежать так тебе напрасно,
Що пидеш наче лин по дну?

Вони нікому не вважають,
Хоч будь ти генеральський син;
Що не по их, то так розлають,
Хоч заховайсь собі за тин.

Сього терпити без привички
Не зхоче конюх и лакей;
Вони-ж цирклюють з-за дурнички
Так вчених и старих людей! —

✓ Так що-ж? Як вовка все бояться,
Затим и не ходити в лис?
Хай лають, — цур неозиваться,
Мовчи та дулю дай пид нїс....

Ня, Господи, прости, що їй скажеш, —
 А диплом небувать сьому;
 Бо сьоркою себе покажеш,
 Й огиднеш мирови всьому.

Дай Боже побратецьки жити:
 За ким помилки не бува?
 Хто-ж может увесь свит навчити?
 Та не родилась голова!

Сказати будучи примиром:
 Мене старого хто навчить?
 Пишу про те, як був я звиром, —
 Нехай хоч увесь свит кричить!

И досе ще не розтолкую:
 Який я на-свити удався?
 Був мужиком, — тепер паную,
 И трохи розумцю набравсь.

Мене сини, зяти й онуки
 Давненько просять написати
 Про сторию свою, и в руки,
 Для пам'яті, им передати.

Затим пишов я на одвагу:
 Узявсь за каламарь з пером;
 Перепишу все на бумагу,
 Згадали дити щоб добром! —

2.

Тоди, як жив я в Бугаївці,
 Від Харькова верстов за сто,

На Мокрому-Озюмци ричци,
Тоди не знав мене ніхто.

Тепер коли завгодно знати:
Чим був я в молодих літах?
Дозвольте все вам розказати,
Та ще не просто, а в стихах:

Було весілля у сусида,
А він мене дружком прохав;
Бо уважав неначе діда,
Хоч я ніще й усив не мав...

Та вмив я гарно танцювати,
Сивуху здорово любив,
З друзками майстер жартувати,
А сващци ще й не те робив....

Під час свитилку поцілюю,
А старостам всім поклонюсь;
Як хто налає, — мов не чую,
Про себе тільки сам смиюсь.

В мого сусида син був Савка,
Розумний хлопець хоч куди;
Була й дочка у нього Гапка,
Та заміж вже давно віддав.

Соби-ж прийняв він сиротину,
Дівчинку годив десяти,
Щоб, як зростеть замість дитини,
То й жениха ній знайти.

Сирітку звали ту — Титяна, —
Из себе дуже недурна,

Чорнява, била та рум'яна,
И так розумна, що все зна.

В Петра Титяна проживає,
Сказати, билш ніж годив с'їм;
Стару й старого поважає,
И робить так, що любо всим.

Так Савка в неї и влюбився,
(Бо стояла вона того),
Признався їй про се, - їй добився,
Що він їй кращий усього...

Петрова жінка примичає,
Що Савка їх не той, що був:
Нема Титяни, — все скучає, —
А про хазяйство їй позабув.

Та и Титяна нишком плаче,
А до роботи не-оне;
Петрова жінка все те баче,
Та їй дума: «тут щось є дурне!

Неначе я ни не лаю,
Ничого й Савци не кажу;
Ще им в роботи помагаю:
Чого не вмиють, покажу;

А в дили все нема доспиху,
Куда ни глянеш, — все не те;
Ми їх скормили на потиху,
А им и байдуже про те.»

Петро сього не зна ничого,
Бо рідко дома він живав;

Як правду мовити про нього:
Десяцьку повинність відбував.

3.

Злучилось раз якось: тихенько
Петро зирк в хату, аж нема
Хазяїки дома, та любенько
Тутяну Савка обнима!....

Він не сказавши им ни слова,
З кїлка батїг у синях зняв;
Пішла из Савкою розмова,
Що трохи дó-смерти не вклав.

Тутяна вибігла из хати:
«Ой лишечко, пропала-ж я!»
Надвори почала кричати:
«Ратуйте! Матинко-ж моя!»

На крик прибігла п пайматка:
«Чого ти плачеш? Хто тут є?»
«Як пак злякалась, мамо, батька,
Що в хати Савку дуже б'є.»

Стара мерщій убигла в хату,
Аж Савка на землі лежить,
Та проситься: «Не буду, тату,
Тутяни билше я любить.»

«И за-шо-б-то дитину бити,
Неначе худо шо зробив?»
Сказала жінка: «шо-ж робити,
Що він Тутяну полюбив?»

Устаць лиш, сину, та признайся:
 Чи дуже любиш ти її?
 Мене и батька не лякайся,
 Бо нечужи ми, а свои.»

«Що-ж, мамо, нічого таяться,»
 Уставши Савка ній сказав:

«Люблю Титяну—подивиться»...
 Й на пальці перстинь показав.

«От бач, старий, чого-б серчати,
 И на весь двір робити гвалт?
 Не лучше-б зпершу розпитати?
 То все-б воно було гаразд!

Коли вже так, — позвим Титяну,
 Нехай нам скаже що-небудь;
 Як що за Савкою потягне,
 То так йому й навики быть.

Ми лучше так зробим як треба:
 Скоріше повинчаймо их;
 Та попросим им щастя з неба,
 Шоб инде не було нам грих.»

«Чи так, той так», Петро озався:
 «Коли-б давно таке я знав;
 То-б досе Савка повинчався,
 И жінкою-б Титяну звав.»

Титяна під вікном стояла,
 Та як почула рипинець;
 У хату вбігла, в ноги впала:
 «Будь мати, будь мени отець!

Я Савку дуже полюбила
Душею й серденьком своим;
Мени душа не буде мила,
Як що не буде він моим.»

«Так я пиду за старостами,»
Сказав Петро: «а ви глядять:
Готовтеся из рушниками,
Та чисто в хати приберить.

Скориш доливку підметите,
Примажте припічок, кутки;
Та килимом стіл застелите,
Помийте гартенько лавки.»

4.

Так діло все розпорядивши,
Петро по старостив махнув;
А Савка боклаг ухопивши,
Та за горилкою турнув.

Старий недовго забарився:
Тільки в Середній увійшов;
Зараз на старостив розжився,
Бо там всіх родичив знайшов.

Кликнув Микиту Колотила,
А зять його сам нав'язавсь;
На кума Олексія Шила
Кивнув, и той не відказавсь
Надворі вже повечерило,
Як старости сюда прийшли;

В Титяни серденько зомлило,

У хату як вони ввійшли.

«Добривечір!» вони сказали:

«Чи сподивалися гостей?

Коли-що справди дожидали,

Прийміте й хліб собі отсей.»

Петрова жінка одвичає:

«Ми ради, добри люди, вам;

Відкиль прийшли, чого?» питає:

«Що добре скажете ви нам?»

«У вас лисиця є, нам снилось,

Котру Титяною зовуть,

А в нас охотник, — то-б годилось

Зараз ии піймати тут.»

«Нехайі вам Госпідь помагає

На сее діло в добрий час;

Лисиця наша не втикає,

Вона плохесенька у нас.»

«Спасибі вам за добре слово,

За ласку вашу, за привит;

Коли що все у вас готово,

То ви сидати нас просит.»

«А ти, Титяно чорноброва!

Не дуже пришічок копай;

Весела будь собі й здорова,

Та рушники нам подавай!»

Титяна Боже як зрадила,

Як старости сказали се;

Мерщій в комірчину побигла,
Відтиль и рушники несе.

«Ти рушники покинь на лавку,
Та свичку воскову свити,»
Сказала мати: «ключ и Савку,
Коли за нього хоч итти.

Бо треба Богу помолиться,
Щоб щастя й долю вам вділив;
Отцеві й неньці поклониться,
Щоб вас Господь благословив.»

Титяна свичку засветила,
И Савка в хату увийшов;
До образив як прилипла,
Тоди и я сюда прийшов.

Я бачив як вони молились,
Петро як з жінкою сидив;
Як им по тричі поклонились,
Все те я добре розглядив.

Титяна як подарувала
Всім старостам по рушнику;
Тоди весела дуже стала,
А батько й каже рич таку:

«Що думаєш тепер, Титяно?
Скориш по чарці нам давай;
Ми вип'ємо від тебе гарно,
Никого тилко не минай.

А ти, стара, став на закуску
Книшив гарячих та млинців;

Та витягай из печи гуску,
Давай из пару буханців.»

Усе так разом и вродилось:
Горилки трохи не видро;
И пиво на столи явилось,
Що взяв у Швенди сам Петро.

Не вспили випити по-одний,
Як Квашенко Митро иде,
Которий п'є усе по повний;
За ним Корниєко бреде.

Потим прийшов Данило Босий,
Панченко Федір ще приплив;
Дивлюсь, — тащиться Вицька Косий,
З собою й жінку ще врівив.

Кума Левонтовна прочула,
И никуду не зовуть;
Сама з Середнього шморгнула,
И зараз опенилась тут.

Зийшла бесіда, — в хати тисно,
Идять, та п'ють, та гомонять;
А як поп'ються, то вже зависно,
Що треба з хати виганять.

Куму Левонтовну турнули,
Аж опенилась надвори;
А де-яки в синях поснули,
Прийшли додому назори.

А я горилки так наклався,
Що вже було й під лаву лінг;

Та й сам не тямлю, як забрався
На тїк до себе, аж пид стїг.

Забув сказати, що в вивторок
Се дило у Петра було;
Бо мабуť випив чарок з сорок,
Так добре в голови гуло.

Не в осени и не зимою;
А пїсля Петра двив у сїм,
Злучилась пришта ся зо мною,
Що стидно й признаваться всим.

5.

Сусид прийшов до мене в хату
В суботу, так як о-пїв-дни:

«Здоров, Володьку, пане-свату,»
Сказав, и поклонивсь мени.

«Здоров був, Петре,» я озвався:
«Чого до мене ти прийшов?

Чи вже з весїльям изибрався?

Чи вже дружка соби знайшов?»

«Кого-ж, Степанович, шукати?
Ти в мене добрий чоловік;
Тебе прийшов дружком прохати,
Бо я люблю тебе навик.»

«З Попом-же ти уже рипився?
Богацько з тебе вїн злипив?»

«Та я ще вчора розплатився,
Карбованця таки зхопив.»

«Ну даром, я к тобі прибуду,
Ось тилко жінци щось скажу;
Твоєю прозьби не забуду, —
Иди, — я зараз прибижу.»

Сусид від мене вийшов з хату,
А я мерщій за шапку взявсь;
Щоб чарки, бач, непрозивати,
До нього через тїк попхавсь.

Потім подумав: «негодиться
В старій свитини йти дружком;
Бо хто на мене приглядиться,
Назвати мусить дураком.»

Роздумався, — назад вернувся,
Старе лахміття поскидав;
В шкапови чоботи обувся,
Сорочечку биленьку взяв.

Достав из скрини мильну свиту,
Та сиву шапку там знайшов,
Червоний пояс, хустку шиту;
Убравсь гарненько, та й пішов.

Иду туда, — мене стричають
И молодой, и молода:

«Без тебе тута вси скучають,
Покорно просимо сюда.»

Вийшов у хату, — роздивився:
На лави старости сидять;
Петро на стїл собі схилився,
Край нього Поляшенко зять.

«Добридень вам, пани-сватове!
Отсе прийшов и я до вас;
Коли хліб-сіль у вас готова,
То загуляємо зараз.»

Хазяйка пляшку ухопила
Из столу, та мени її дала;
И тим мене розвеселила,
Що ганнусивка в ній була.

«Подайте-ж чарку та гарненьку,
Бо я сьогодні ще не пив!»
Дали, — налив ми повненьку,
Та сам попереду її влупив.

Потим підніс старий, старому,
И старостам по повний дав;
Хотів налити й молодому,
Та дно у пляшці повцав.

«Давайте-ж ви мени пораду,»
Сказав я матери старий:
«Бо донести не стало ряду, —
Долуйте пляшку поскорій.»

«Та буде вже,» вона сказала:
«Нехай навпроти донесеш;
Я на совет тебе позвала:
Який порядок поведеш?

Скажи: яких дружок зкликати,
Кого нам свашкою знайти?
Де будемо буяр шукати?
Бо що до чого, знаєш ти!»

«Чи так, то й так,» сказав я сивши:
 «Аби воно було все в лад.»
 Покинув шишку, не допивши;
 Віддав п пляшку ній назад.

Задумавсь як собака в чівни,
 И головою покачав:
 «Та дайте-ж по другий по повний!»
 Я так з досади ній сказав.

Пишла стара у хижку мовчки, —
 Несе повнисиньку відтиль:
 «Я свижою вточила з бочки,
 На, пий, або постав на стіл.»

Зрадивши, що попав у руки,
 Шукати чарки я не став;
 Та назнарошно, так, для штуки,
 Ковтати нахилки почав.

Вони уси повитрищались,
 И підняли мене на смих;
 Дарма, — хоч трохи й посміялись,
 Та випивши згадав я всіх!

Тоди почав я так казати:
 «Глузуйте з мене як хотить;
 Та треба вам пораду дати,
 Ось перестаньте, помовчіть:

У старши дружки кличте Ганну,
 Дочку Максима Столяра;
 Підстарішою берить Оксану,
 Онуку Савки Маляра.

А свашкою нехай Палажка,
Невистка Голуба Грицька;
Свитилка буде хоч Мелашка,
Мусия Ковтуна дочка.

Буярин старший Трояненко
Василь, він гарний молодець;
Нехай підстаршим Головенко
Семен: от вам и весь кінєць!»

«А про Параску Колпакивну
Хиба забув, що промовчав?
Котру вважають як попивну?»
Петро на мене заворчав.

Я витрищив на нього бильма,
Й почухав голову злегка:
«У неї мати злюча видьма,
Та кажуть, що й дочка така.»

«Того-ж-то панє-дружку й страшно,»
Озвалась до мене стара:
«Щоб не подияла напрасно
Чого-небудь от-та мара.»

«Нехай вона свиням приснитися,
Бодай її родимець взяв;
А на весілля негодиться
Видьом зкликати!» я сказав.

«Чи так, то й так,» — усі сказали:
«Скориш за тими хоч идит,
Кого недавно споминали;
Пора вже кончити совит.»

6.

Пішов жених на Довгаливку
До себе кликати буяр;
А молода на Москаливку
По старшу дружку аж за яр.

Я сам махнув до Канцуренка,
Щоб з скрипкою сюда ишов;
За цимбалістом Яровенка
Послав, щоб де-небудь знайшов.

Привів я Кирика за плечи,
Та так його у хату й пхнув:
«Сидай,» кажу: «там коло печи,
Та дудочки щоб зараз втнув.»

«Та дайте—ж хоч горилки чарку,»
Сказав він мажучи лучок:
«А то мені аж стало жарко,
Як в спину скоштував товчок.»

Я засміявсь, та й вийшов з хати, —
Гульк: молода з дружками йде;
Не вспив про се сватам сказати,
Як молодий буяр веде.

Дивлюсь: и сванка танцюриста
З свитилкою бижить сюда;
А Яровенко цимбаліста
Привів, та в двері й загляда.

Дружки надвірні так співають,
Що чути аж на все село;

Буяри нишком розмовляють,
На вечерницях як було.

«Пора—б уже их в хату звати,»
Сказав я старостам своим:
«Та молодих за стіл сажати,
Не доки тут стояти им.»

Вони мени благословили,
Завів за стіл я молодих;
Свитилку й свашку посадили
На покути около них.

А старша дружка край Титяни
Сидила з другого кінця;
За нею ще дівчата гарни
Вмостилися против гильця.

Буяри рядом посадили
На другий сторони стола;
На старшу дружку все кивали,
Спивать щоб зараз почала.

Я музикантив для простору
На піл під жёртку помистив;
Вони заграли пісню скору,
Ту що я лучше всіх любив.

Потим озвався: «Що—ж, дівчата!
Чого ви мовчки сидите?
Чи не пора вам заспівати?
Чи ви по чарци ще ждете?» —

Та зараз за плящину взявся:
«Благословите, старости!»

До них я грѣмко обѣзався:

«Усім по чарци піднести.»—

«Ми вже давно того бажаєм,
Щоб ти скоріше частував;
На те тебе благословляєм!»
Так первий староста сказав.

Дружки співають, — я частую,
И від усякого прип'ю;
Загра музика, — потанцюю,
Горилки й капли не пролью. —

«Спивайте-ж, дружечки, спивайте!»
Жартуючи кажу до них:
«Та по повнінький випивайте,
Щоб був здоровий нащ жених.

А ти не будеш, свашко, п'яна,
Як вип'єш заразом и дви;
Щастлива щоб була Титяна,
Щоб веселиш було й тобі.»

Обніс кругом, та й окликаю:
«Озвись, кого не частував?
Хиба вже так, що й сам не знаю,
Бачся нікого не минав.»

По другий частував сам батько,
По третій мати піднесла;
Попоштував и Савчин дядько,
А тут и титка підійшла.

Пили, гуляли и довгенько,
Потим вечеряти дали;

Як дуже стало вже пизенько,
Тоди додому потягли.

А я горилки так наївся,
Що вже було й під лаву ліг;
Та сам не тямлю як забрався
На тїк до себе аж під стїг.

7.

До утреньни в неділю дзвонять,
А я під стогом все лежу;
Скотину в поле люди гонять,
Я—ж лежачи соби кажу:

«Ну що воно мені се сталося,
Що в другий раз сплю на току?
Чи в мене толку не зосталося,
Що я роблю страху таку?

Чи хати в себе я не маю?
Що як собака в сини гнусь;
Або я жінки не кохаю,
Що як бурлака тут трусюсь?

Пиду лишень, та розпитаюсь
Своїх жінки: як и що?
А то я сам не догадаюсь,
Хто робить пакїсть, и за що!

Устав помалу, отрусився,
Тухенько в хату увийшов;
Та тїлко що перехрестився,
А жінка каже: «геть пишов!

Ти вже забув свою домивку,
Соби квартиру десь наняв;
Або знайшов любишу жінку,
Мене на неї проминяв.»

«Та що ти кат—зна що говориш?
Я на току під сином спав;
А ти ище зо мною й спориш,—
Гляди—ж, щоб в пику я не дав.»—

Тільки вийшов із нею в речи,
Уже й рукою замахнув,
Щоб дати кулаком у плечи,—
Сусид де взявсь та й вѣдипхнув.

«Не сьорся, брате, на похмілья,
Та лучше все перенеси;
Подумай про мое весілля
Та йди порядок нам даси.»

«Тривай же, Петре, хоч умюсь,
Та Богу трохи помолюсь;
У сино билше я не вршось,
Я зараз до тебе явлюсь.»

Мертций умився, помолвився,
З сусидом разом и пишов;
Там трохи я розвеселився,
Що всіх приятелів знайшов.

А мати й стала говорити:
«Чого ти довго там сидиш?

Пора до церкви проводити
Дитей, а ти и десе спиш.»

«От бачиш—бо, старая мати,
Хлопочеш Бог—зна ти об чим;
А поїзд наш подарувати
Чи буде, чи немає чим?»

«Про те вже ти мені не вказуй, —
Сама я знаю, де що є;
Отсей рушник собі пов'язуй,
Та діло пам'ятуй своє.»

Тоди всіх дарувати стала:
Свितильці, свашці по платку;
Хустки буярам подавала,
А старостам по рушнику.

Дружки на неї поглядають,
Бо хочеться подаркив им;
Вона из пазухи виймає,
Й дає стрички червоні всім.

Як кончила уже всі дари,
Тоди я свій порядок взяв:
«А нуте, становиться в пари!»
Так молодим я приказав.

«Молитесь ви Богу швидче,
Та батька й матери глядить:
У ноги кланяйтесь им нижче;
А ви их поблагословить.»

Що сказано, усе зробили,
Посеред хати всі стоять;
А тут до служби задзвонили,
Так я окликнувся уп'ять:

«Хреститься разом вси за мною, —
Благословите, старости!
Щоб молодого з молодою
Винчатися в церкву повести.»

Вони вси разом обизвались:
«Нехай вам Бог благословить,
Благополучно щоб звинчались,
Та пожили як Бог велить.»

Вже задзвонили в усі дзвони,
А ми з музикою йдемо;
Пройшли по вулиці из гони,
Били грати им не веливо.

«Тепер,» кажу: «назад идите,
Та дожидайтеся нас там;
Як прийдем з церкви, то глядите,
Щоб марш уп'яць заграли нам.»

Вийшли у церкву, — помолились,
Як водиться воно всегда;
Народу чесно поклонились,
Которий изійшовсь сюда.

Як тилко службу окінчали,
Зараз поставили стілець;
И наших молодих звинчали,
Зробили ділови кінець. —

8.

Всього не буду вам казати,
Як з церкви вийшли, як дійшли;

Бо тее всякий може знати,
Що хату ми свою знайшли.

За нами юрма йшла народу,
Десятники и писари, —
И всякого було тут зброду,
Аж тисно стало надворі.

Нам музиканти марш заграли,
А я мерщій у хату вбиг
Старим сказати: щоб стричали
Повинчаних дитей своїх.

Вони як вийшли з образами,
Та й стали в пари против них;
Обое валились сльозами:
Народ увесь так и затих.

А молоди зараз у ноги
Давай чубрикаться обом;
И, заплакнувши сами трохи,
Пишли у хату вси гуртом.

Там у кінци стола тихенько
Сидять на лави старости;
Я поклонився им низенько:
«Благословить,» кажу: «вести

Княгиню й князя у госпуду,
Та посадити их за стіл.»
«Даем тобі усю слабоду
На ввесь порядок твоих дил.»

Я образам перехрестився
Обвів их тричи круг стола;

Насилу криз народ пробився,
Така тут тиснота була.

На покуть посадивши в парци,
И сам побиля них присив:
«Давай тепер, стара, по чарци,
За те, що молодих завів.»

Узявши з столу чарку й пляшку,
Мени наперед піднесла;
А потім молодих, та свашку,
Й світильци трохи налила.

Тоди из-за стола побрався,
Щоб дати мисто дружечкам:
«Спдайте,» я до них озвався:
«Та заспивайте пisenи нам.»

Вони тисенько посидали
На лави край Титяни в ряд;
Та зараз пisenи заспивали, —
Пишло мое все дило в лад!

Старая мати всіх частує,
А батько другу пляшку взяв;
Музика гра, — мене дратує,
Щоб я скорши потанцював. —

Тилко що тушнув раз ногою,
Хотив удрати гонака;
А старости: «Господь з тобою!
Тривай! пора ще нетака.

Гаразд що ти лигнув из чанки,
То в тебе вже и загуло;

А ми не бачили и пляшки,
Ще їй каплі в роті не було.

Нехай стара доносе ряду,
Старий по другий піднесе,
А ти по третій, по обряду:
Воно так водиться усе.

Тоді всім буде веселише:
Чи побалакати про що,
Чи танцювати, то смилише,
А ти затияв кат-зна що.»

«Та звольте-ж сами ви, та їй пийте
Хоч по чотири заразом;
Тільки не лайте, та не бийте,
Та не в'яжіться реп'яхом.»

Я пляшку дав йому повненьку:
Він израдив, аж засмивсь; —
И чарку в руки чималеньку:
Так він од мене їй відв'язавсь. —

Музика гра, дружки співають,
Буяри тихо гомонять,
Та на дружок усе кивають,
Бо танцювати всі хотять.

А я кажу: «тривайте, хлопці,
Из сум ще трохи подождить;
З'ясте капусти хоч по ложці,
Тоді надвір собі идить.»

Тут зараз стали подавати
На стіл мальовані ложки,

Мерший из печи доставати
Пшенишни з салом галушки;

А потім локшину гарячу
Присипану ще перчиком,
Велику ковбасу свинячу,
Начинену из часником.

Була лемишка, путря, кваша,
Индик, печене порося,
Вареники, молошна каша,
Й варене з морквою гуся.

А що квасоли, та гороху,
Борщу, капусти, пирогив,
Було всього, ще й не потроху,
Аби-б хто на здоров'я ив.—

Прибрали кушання чистенько,
Наївся кожний гарно в смак;
Вси будуть згадувать частенько,
Та ще й спасибі скаже всяк. —

Уже вси помолились Богу,
Вставати мали з-за стола;
Як з печи тягнуть ту небогу,
Що гаряченька в ний була.

Я вздрив, та зараз догадався,
Подумав: дуже се гаразд!
До свашки нишком засмивався,
Бо я сьому случаю рад.

Кажу: «тривайте-ж, на потуху
Ще инчий буде в нас примир;

Отсю як вишѣм варенуху,
Тоди вже пидемо надвѣр.»

А мати зараз за носатку,
Взяла, та повну й налила;
«Люблю,» кажу: «таку пайматку,
Бодай здорова ти була!»

Як випили по чашци повний,
Так очі потом заплевли,
Вси стали наче рак червони,
Надвѣр из хати потягли. —

9.

За нами вийшла и музика,
Постановилися в кружок;
Товпа народу превелика,
Так що невидко и дружок.

А я як крикну: «розступитися!
Адже багацько мисця вам;
На молодих ви подивитися,
Як гарно потанцюють нам.

А ти, наш князю, та княгине!
Пройдитесь хоч козачка
(Хай ваша славонька не гине!),
А коли хочете бичка.»

Пишов наш Савка вихилясом,
Против Титяни аж тремтить;
Вона від нього окулясом,
Тилко пидкивками бряжчить. —

То зійдуться, то розійдуться,
То стануть наче-б-то бичком;
То вигяють за руки поберуться,
То пидуть гарненько кружком.

Як вдóволь вже натанцювались,
Так що аж пїт обох проняв;
Гарненько в смак поцилувались,
Один другого ще й обняв.

Пишли,—на присни посадали,
Та все горихи знай луцать;
Сього ми тилко й дожидали,
Своєи щоб скорини почать.

Я ухопив за руку свашку
(Кого бажав, того й знайшов),
Вїдав буярам в руки пляшку,
Та з нею дудочки пишов.

Буярин старший де-не-взявся,
Дружок з чотири волоче;
До нас из ними умишався,
Та знай навприсидки товче.

Уси як добре потомились,
Воли пеначе в борони;
Тоди уже ми відступились
Из кругу трохи к сторони.

Тут виступив Московский Федька,
Кричить: «заграйте лиш тїи,
Що танцювала з хрином редька,
Я проходюся пид нею.»

Вони для нього вдрали дудку;
Він слуха, каже: «ну, бреде!»
Та устромивши в зуби люльку,
Пішов, тилко земля гуде.

Вертиться, крутиться, махає,
Та все в долони часто б'є;
Усих від себе відпихає,
Нікому місця не дає.—

10.

«Ходим,» кажу: «тепер у хату,
Пора дилити коровай,
Благодарити сваси й свату,
А ти, музико, марш играй!»

Вийшли, — порядком посидали,
Де хто попереду сидив;
Дружки такої заспивали,
Щоб короваю я глядив.

А я рукава закотивши,
Ниж із-за пояса достав;
До короваю приступивши,
Так грімко говорити став:

«Благословите, батько й мати,
И ви, поштенни старости!
Сей чесний хліб на мир роздати,
И дило до кінця звести.»

«Хай Бог тобі благословляє,»
Вони сказали на одвіт:

«Неначе врем'я дозволяє:

Що слидує, то те й робит.»

На коровап шитий гарно
Рушник изгорнутий лежав;

Я взяв його собі чупарно,

Через плече й перев'язав.

Почав тоди вже ковириати

Середню шишку наперед;

Та на тарилку розкладати,

А мій пиддружий роздаєть.

«Дай сватови,» кажу: «та сваси,

Отси велики з золотцем;

Си будуть Христи та Домаси,

Що в родичах из панотцем.

На ще для зятя Поляшенка,

Шо Гапку, ихъ дочку, держить;

Для дядька Йосипа Слипченка,

Отся, край неи що лежить.

Дружкам давай хоч по маленький,

Щоб одилити як-небудь;

Отси свитилици золотеньки,

Та старостив не позабудь.

Тривай—лиш вирижу для свашки,

Отсю велику, що з гильцём;

Нехай вона мои зна ласки,

Що танцювала молодцем!

Ми зглянулись, та й осмихнулись,

А старости на нас ворчать;

Дивлюсь—буяри вси сунулись
Шишки хапати для дивчат.

«Э хлопци! стыдно так робити:
Воно досадно хоч кому!
Я по руках вас буду бити,
Та ще й подарки вѣтниму!

Пидружий! ти там що калячши?
Про тебе так усе дарма;
Буяри роблять що, не бачиш?
Дивись—шишок уже нема.

А треба ще братам, плем'ятам,
Хрещений матери, кумам;
Хоч по маленький и хлоп'ятам,
Щоб не було докору нам.»

«Се так ти сам распорядився,
Пидружий з озлѣстью сказав:
«На свашку пильно задивився,
Та й коровай свѣй прозивав!»

Зажмурив очи, мов не чую,
Принявся за роботу вѣять;
А про шишки вже не толкую,
Щоб гириша не була напасть.

Скорѣше вибрав на тарилку,
Весь коровай на мир роздав;
А музикантам тилко спѣдку
На пѣл через—руки подав.

Щоб не обидився хто часом,
Або на мене не напавсь,

Сховавши нїж, и грїмким гласом
Так до кумпанїи озвавсь:

«Чи всим достало хлиба—соли?»

Тепера ви мени кажить;
Кому нема, з своєю доли
Вїддам, а посли извинить!»

«Доволни!» гости вси сказали:

«Спасиби Богу и сватам,
И молодим, що нас зазвали,
Дружкови, сващци й старостам.»

«Коли що так,—за си трудивки,
Що треба, мати, вїдгадай,
Налий из рук своїх вишпивки,
Та нам по повний чарци дай.»

«Що баби, кажуть, те й громади;
За сим не стане дїло в нас;
До сього торгу й пишки ради:
Ось вишпїте, прошю я вас!»

«Сама пий, мати головата,
Всю, повну, чисто до денця,—
Та пиднеси старого свата;
Тоди й ми виньем до щирця.»

Стара не донесла ще раду,
Як я окликнувь до жїнок:
Давайте ви мени порадy,
Та розсуждайте про винок,

Що у Титяни розцвитає
На голови, неначе мак;

Вона ще мабути їй не знає,
Що їй не будь довику так.»

Всі молодиці догадались,
А свашка їй підтим поняла;
На молоду гуртом напались,
Вона винок їм віддала.

Взяли у молодого шапку
З червоним плісовим вершком;
Заставили сестрицю Гапку
Розпорядиться тим винком.

Вона знайшла у себе голку,
Хоч шити у неділю їй грих;
В ушко вселила нитку шовку,
Їй перехрестилася при всіх,
Та їй узялася пришивати;

А молодиці почали
Такої писеньки співати,
Щоб їм могоричу дали.

За сям у нас не стало діло,
Вишнівки повна пляшка є;
Из столу свашка взявши сміло
Та всім по чарці и дає. —

Їй мене, спасибі, не минула;
Тільки що вишити успів,
Тихесенько мени шепнула,
Щоб инчим ділом я повів.

11.

«Тепер що маємо робити?

Кажить, хто зна порядок биш;

Благословите нарядити

Титяну жінкою скорш.»

Тут заразъ пісни заспівали

Такои гарної дружки,

Що в молодои витікали

З очей дрібненькии слізки.

А старша прив'ялась за косу,

Взяла ни та й росп'лела;

Зоставила простоволосу,

А кіснички собі взяла.

Ище й стрички вси поздіймала,

Яки на голови були;

Та подругам пороздавала,

А ти й буярам ще дали.

Потим достали прехороший

Очипок, суто-золотий;

Заплачено три копи грошей,

Такий-то, ненько, дорогий!...

Взялася свашка щоб надити

Його Титяни молодий,

Вона-ж не хоче и глядити:

«Нехай він, каже, хоч и твій!»

«У мене є, Титяно, душко;

А сей для тебе щоб годивсь...»

Вона як вихопить за ўшко,
Аж край порога опенивсь!..

«Та шо-бо робиш ти, Титяно,
Буť хочеш дивкою навик?
Поглянь на Савку, — се-ж погано:
Тепера вѣн твоїй чоловік!»

Несе сестра очипок швидко,
Щоб свашка иї надила вп'ять;
Титяни аж не стало видко,
Уси гуртом ии держать.

Тилько що с'як-не-так надили,
По чарци дати я хотив;
Жїйки було спочити силі —
Уп'ять очипок полетив!...

«Отсе вже зó-всим негодиться,
Що се ти робиш нам за страх?
Чи довго будемо водиться?
Я за-руки придержу сам!»

На стѣл вона схилившись, плаче,
Нигич одвиту не дає;
Не чує наче и не баче,
Що кажуть иї, хто в хати є.

«Попоштуйте ии хоч квасом,
Або вишнівки піднести;
Чи не удасться инчим часом
Очипок молодий надить.» —

Достали в другий раз з доливки
Очипок, свашки подали;

Знайшли червоної вишнівки,
И повну чарку налили.

«Устань лиш, молода княгине!
Хоч трохи на-свит подивись;
Тебе вже Савка не покине,
Сама в очипок нарядись.»

Вона, піднявшись, втерла сльози,
Вишнівку в руки узяла;
А свашка її, зкрутивши коси,
Мерщій очипок натягла.

Тоди вже не пручалась биле,
А поклонившись усим,
Щоб не розсердити нас гирше,
Вишнівку випила зовсім.

Тут я озвався: «Пани-сватове!
Що ми тепера скажем вам?
В нас молодиця вже готова,
За те по чарци дайте нам!»

А батько з радости озвався:
«Я ставлю могорич за се.»
Мерщій за повну пляшку взявся,
Та прямо до мене й несе.—

Пишла тоди уп'ясть попойка,
И так щасливо удалась,
Що свашка на-що жінка бойка,
Та й та вже трохи подалась.

12.

Я сам напививися по дужку,
Гукнувъ: «Поштенни старости!
Благословите старшу дружку
В куринь отцивський відвести.»

«Благословляем тричи разом,
Веди скоріше та не гайсь;
А ми посидимо тім часом,
Тільки проворнише справляйсь.»

«Попоштуй-же дружок, Титяно,».
Сказала мати: «та й пускай,
Бо становиться вже нерано;
Та и буяр не забувай.»

Вона довгенько частувала;
Тільки що ряду донесла,
Потім прощатись з ними стала:
От-тут потиха вже пішла!

Титяна кожну обнімає,
Цілує всіх по десять раз;
Та гирко плаче, та ридає,
Аж потривожила и нас.

Дружки ии з собою тягнуть,
А Савка за-руку держить;
Вони його знарошно дражнять:
«Пусти; хай з нами побийть!»

Чи чуеш, Савко, відступися,
Титяна наша — сам сиди;

Коли-ж не хочеш, — відкупися:

Вишнівки кварту дай сюди!»

«Возьмите четверть, тилко йдите
Скорише з нашого двора;
Мою-ж Титяну відпустите,
Бо ній ходити не пора.»

Им повну налили кубушку,
Буярам на-руки дали;
А старший взяв під руку дружку,
Та вси из хати й потягли. —

Пішла за ними и музика,
Вся челядь хлопців и дивчат;
Зибралась юрма превелика,
Та вси по вулиці кричать. —

А молодиці посидали
Кругом Титяни вси за стіл,
Своєи пісни заспівали;
Стари позлазили на піл.

Уси ній в вічи заглядають,
Поправить цича що-небудь;
Та все Титяну вихваляють,
Що гарно ній в очіпку быть.

А я за пазуху взяв пляшку,
Усим відкланявся до нїг;
Та зарукав вхопивши свашку,
У слід за юрмою побиг.

Догнали их на Москаливці,
До дружки тилко що дійшли;

Избились в кучу наче вівци,
Та разомъ въ хату и вийшли. —

«Здорова будь, старая мати!»

Кажу: «чи рада ти гостям?

Пускай-же до себе у хату,

Ми добре слово скажем вам.»

«Давно я вас до себе ждала,

До-захід-сонця, вечіркою,

Все поминутно виглядала,

А ви присунулись смерком!»

«Що-ж будем дияти, матусю?!

Просю несердиться за се;

Ми довели твою Ганнусю

Живу, здорову, от и все.

Ще-ж не сама вона, — з дружками,

Дружок буяри привели;

Буяри-ж не сами, — з скрипками,

Та ще й цимбали принесли.»

«Спасибі вам, що такъ зробили;

Сидайте-ж, просимо, у нас;

Хоч пизно, та мени вгодили,

Тепер не сердюся на вас.

За те я могорич поставлю,

И закусити ще найду;

Потанцювати вас заставлю,

А може ще й сама пиду.»

Я на музику: «Ну-ж заграйте

У сій господи Петруся:

А ви, дружечки, заспивайте,
Нехай послуха мати ся.»

Пишли тут спиви, игри, танци;
Товчуться хто куда понав;
Хазяйка всим дає по чарци,
А я по своєму почав.

Музика грати перестала,
Я трохи віддихнути сив;
Хазяйка подавати стала
Из масломъ пшоняніхъ млинців.

Ище поставила гарячих
Вареникив у чавуни,
Та холодцю з нїжок свиначих:
Воно-ж аж пахне все мени!

Бо як собака був голодний,
Ввесь день не ив, — все тилко пив;
Живіт мій як мишок порожний:
Такъ я до стóлу й приступив.

Уклав вареникив з пївсотни,
Та до млинців ище принявсь;
Мои кишки як стали плотни,
Тоди вже трохи я унявсь.

Дружки згадали про вишнєвку,
Що з молодого узяли,
Та вси гуртомъ на Москаливку
До Ганни в хату принесли. —

Найшли новесеньке горщатко,
А Ганна повне налила,

Та й каже: «Вишійте, пайматко!

Се викуп з Савки я взяла.»—

Пайматка, вишвиши, хвалила

При всіх дочку свою за те;

Що так розумно зробила,

Друга-б не здумала про те.—

Тут Ганна веселиша стала,

Що матери вгодила так;

Горща повнише наливала,

Від неї щиро пив усяк.—

Як спорожнили всю кубушку,

Я сванци на-ухо й шепнув:

«Ходимо відсиля ми, душко,

Щоб инде тут я не заснув.»

«Коли итти, то нум скоринше,

Нас мабути свати вже ждуть;

А то як розбере ще гирше,

То й справди заночуем тут.»

«Прощай, хазяйко! будь здорова!

Спасибі вам за хліб, за сіль;

Прощай, Ганнусю чорноброва!

Пора вже нам итти відсиль.»

«Та ще-ж биленькою по-одний,»

Сказала мати: «дочко, дай!

Хай вип'ють від тебе по повний,

Тоди усих уже пускай.»

Я вишив ще одну чарчину,

Та музикантам и кажу:

«Виходьте з хати для почину,
И я ось зараз побіжу.»

Тут вси мене прохати стали,
Буяри, Ганна и дружки:
Шоб ще хоч трохи им заграли,
Аж трусяться у них жижки!

«Метелици дай повертиться,
Поки по чарци донесуть!»
Звелив заграти — нигде диться;
Вони-ж гарцюють, аж сопуть.

На их я глядя, зазивався,
Та з свашкою на лави й сив;
А зять сусидив де-не-взявся,
За руку сиш мене, та й звів:

«Не страм таки вам так робити?
Чого тут довго сидите?
А там вже хваляться вас бити,
Що ви додому не йдете.»

«От-так воно усе ведеться,»
Кажу: «тепера без пени
Ни як уже не обийдеться:
Вскромадять моркви вси мени.» —

Та зараз як шморгну из хати,
Побиг неначе добрий кінь;
Забув з собою свашку взяти;
Явився на старій куринь.

Тут вси на мене напустились:
«Чого так довго забаривсь?

Ми без музики посмутились,
Та й молодий наш зажуривсь.

А молода вже хоче спати,
Усе напокути дрима;
Та нікому порядку дати,
Що свашки та дружка нема.»

«Помилуйте, панці-сватове!
Простит мене у перший раз;
Се діло буде все готове,
Ось свашка прибижить зараз.

Я сам хотів давно втікати,
Так там хазяйка нетака;
Умие гарно привитати,
Никого з хати не пуска.»

Тільки що трохи відбрехався, —
Музика в сінях загула;
Я з радости аж засміявся,
Як свашка в хату увійшла.

«Тепер,» кажу: «обох пеняйте,
Ми перед вами налице;
А як що милость, — вибачайте,
Кажить ласкаве нам слівце.»

«Прощаємо, — тільки глядите,
Щоб се було в останній раз;
Тепер ви молодих ведите
Туда, куда прийшов им час.»

«Сходи-ж ти у комору, свашко,
Щоб справа там уся була;

Тоди вже нам не буде важко
Их вивести из-за стола.» —

Вона сходила, — каже: «Справно;
Там и без нашого труда
Все поготовлено так славно,
Хоч зараз их веде туд.»

Я вивів их на-серед хати,
Звелив молитися зараз;
На лави сили батько й мати,
Щоб поклонились им ще раз.

Вони, як Богу помолились,
Икони в руки узяли;
Отцеві й веньці поклонились, —
Тоди в комору повели.

Там их умісти положили,
Роздигши гарненько обох;
Скорише світло погасили,
Та й вийшли вѣдтиля удвох.

Всього казати не годиться,
Миж ними що було и як;
Задумайте тлько жениться,
То знатиме про себе всяк.

Нехай соби там спочивають;
Ми в хату підемо начас:
Там молодиці все спивають,
Та п'ють горилочку без нас.

А там поставлять закусити
На скоро руч чого небудь,

Та на потуху ще запити
Вишнівки може нам дадуть.

Як раз вгадав: дали ковбатку
Свинини, що була в борщи;
Ии ми вклали без остатку, —
Пишли до молодих мерщій.

13.

В комори свашка відчинила
Тихенько двери, и туда
Вийшла сама, вп'ять причинила,
Та й каже: «Ти не йди сюда.»

Щось там ворочалась довгенько,
Та все толкує: «Изнимай!»
Титяна-ж проситься тихенько:
«Та здилай милость не займай!»...

«Нельзя, нам треба показати
Усім людям воно як есть;
Про се щоб знали батько й мати;
Не бійсь — не сором се, а честь.»

Потим мени сказала: «Швидко
Сюда нам свитла принеси;
А то ничого тут невидко....
Бижи, — гляди не погаси!» —

Примчав в коморю світло духом,
Дивюсь, — аж молоді лежать,
Укрившись собі кожухом,
Тільки замитно, що не сплять.

А свашка мовчки щось згортає;
Я каганцем ий присвитив:

«Чи в хати вси сидять?» питає:

«Чи може ти кого пустив?»

«Неначе вси, бо я нікого
Пускати з хати не велив;
Пиддружий в мене є для того,
Так я сказав, щоб він глядив.»

Постав-же свитло у куточку,
Та ще за хлибом побизи;
А я за тим згорну сорочку;
Тільки нікому не кажи.»

Знайшов я житній хліб в запічку,
Насилу відтиля достав;
Вона взяла червону стрічку,
Перев'язала — гарний став.

«Тепер хоч сердься ти на свашку,
А ще таки избігай раз;
Та принеси горилки пляшку,
Й музику клич сюди зараз.»

Я все зробив, що приказала:
Горилка є, музика тут...

«Ходим уже тепер», сказала:
«У ту господу, де нас ждуть.

Там дуже ради вси нам будуть,
Упоштують нас через край;
Свою кручину позабудуть;
А ти, музико, марш играй!»

Пишли играючи до хати,
Не счулись як туди дійшли;
Сидять у хати батько й мати,
И всіх тут родичив знайшли. —

СВАШКА.

«Здорови будьте, добри люди!
Пускайте на квартиру нас;
Як мед, горилка, пиво буде,
То заночуємо у вас.»

1-й СТАРОСТА.

«А відкиль ви, з якого краю?
И що за люди? нам кажить;
Я де-кого и в Москви знаю,
Чи є билети? покажить?»

СВАШКА.

«Ми здалека, паноче, з Тули,
З товаром красним ми купци;
Билети дома позабули,
Товар-же ось-де у руци.»

2-й СТАРОСТА.

«Так похвалитесь товаром,
Хороший дуже він у вас?
Ми не захочем брати даром,
Заплатим гроши вам зараз.»

СВАШКА.

«У нас товар усе червоний,
Дивиться вси, який він єсть;
Бо Савка парень наш проворний,
Тутяна наша — дівкам честь!»

Тут мати сльози попустила
Від радости, що так Бог дав;
Над нею свашка підпнула,
А я їй в руки хліб подав.

Ще свашка пісні заспівала,
Усім було щоб веселиш;
Щоб мати чоботи вбувала,
Та щоб не плакала вже биш.

ПІСНЯ МАТЕРИ.

Не бійся, матинко, не бійся
В червоні чобітки обуїся,
Та танцювати готуйся;
Топчи вороги під ноги,
А супостати під п'яту;
Щоб твої підківки бряжчали,
Щоб твої вороги мовчали.

ПІСНЯ БАТЬКОВИ.

Темного лугу калива,
Чесного батька дитина:
По вечірницях ходила,
При собі розум носила;
Носила-ж вона двадцять лит,
Своєму родови на привит!

Ось ище одна:

Тоби, мати, не журитися,
Горилочки та напиться;

Пидсунь жарку,

Пидкинь медку,

Щоб було солодесенько,

Всьому роду веселесенько. Ивв!

Потимъ на мене якъ напалась:

«Чого ти, дружку, так стоиш?

Щоб я твереза не зосталась,

Давай по чарци нам скории!»

Я добрий каганецъ пидправив,

Та сам и випив наперед;

Потим и пій уже пидставив:

«На, пий: ся скоро розбереть!»

Як випила, так и скрутилась,

Та як штовхне мене пид бійк;

Мерщій на лавку изхопилась,

А я услид за нею—скій!

Пишли по лавам гарцювати,

За нами молодици вси

Давай кричати та спивати,

Товктись як свини у вівси!

«Играй, музико, веселише!»

Кричу я, зскочивши на стіл:

«Щоб як небудь було смилише

Стрибнути з столу аж на пії.»

Вони як вжарили санжарки,
А ми об стіл ногами — трах!
Ни пляшки цілої, ни чарки,
Не стало — все побили в прах!

Тоди з стола уп'яють на лавку,
А з лавки на доливку брик!
«Подай вареної за Савку!»
Гуртом ми учинили крик.

«А за Титяну дай вишнівки,
Немає чарки, — хоч кїрцем;
За те, що Савка жїнку з дівки
Зробив, — ми вип'єм каганцем!»

Стара из печи варенуху
Достала, та до нас несе:
«Подай ще з глечиком сивуху,
Ми разом будем пити все!»

Хто п'є варену, хто биленьку,
А хто вишнівку из кїрця;
А я усякою повненьку
Перехилию аж до денця!

Як розібрало всіх подужче,
Так один одного й валя;
А я гукнув: «А нуте лучше
Селом ходимо журавля!»

Уси схопилися з доливки,
Кричать: «Ходимо аж на край;
Добижемо до Москалівки,
И ти, музико, з нами — грай!»

«Берит варену из собою,
Горшки, боклагч про запас;
А то не буде нам відбою,
Як пострича хто - небудь нас.»

Побрались за-руки, та з хати
Побигли — надвори кричать;
Музика не второна грати,
Вони-ж сміються аж лящать!

Я боклаг взяв собі на плечи,
Спасибі батькови за се;
Пиддружий каганець з-за печи,
В лхтарь поставивши, несе.

Тільки що вийшли за ворота,
Аж юрма парубкив стоить:
Кажу: «в которых є охота,
Сюда горилки пути йдуть!»

Уси сунулися як свини,
И сам нерад, що об'явив:
«Лупи нас,» кажуть: «хоч по спини,
Аби нам глечик сей налив!

Бо нізащо ии купити,
А ми зибрались до дивчат;
Вони горилку люблять пути,
А нам, бить-стало, одвичать!»

«Як так, то нікуди диваться, —
И я колись парубкував;
То, як по правди вам признаться,
И сам дивчат я напував.»

Налив им глечик, — и толкую:
«Глядить — никòму не кажить;
За ласку вам мою такую,
Скорише до дивчат бижить.»

Бачся балакав коротенько,
А перезва вже край ставка;
Пишов за нею я швиденько
На голос, де вона гука. —

Прибиг к середньому я шинку,
Та став в проулок, — и дивлюсь;
Хотив спочити на часинку,
Та наче-б-то чого боюсь. —

Було-бо темно дуже й пизно,
Сказати-б так, як о-пів-ніч;
А я пужливий — буде звисно,
Миж нами тилко будь ся рич.

Та й з-за угла щось виглядає,
Гаразд не видко, що воно;
Тилко все мрие та мелькає —
Пишла душа моя на дно!

Мени уздрився Федька Дирва,
Як пхнеть мене, а я и впав;
З горилкою він боклаг вирвав,
Побиг, — и слід його пронав! —

Ох, дайте трохи виддихнути,
Зібратися з духом, помовчать;
Нельзя без дрожи спомъянути,
Не можно скоро и почать.

Яку мени удрали штуку,
Тепер я вам не розкажу;
Яку-ж ище терпив я муку, —
Нехай навпосли докажу!

ВОВКУЛАКА.

ЧАСТЬ ДРУГА.

1.

Наиздився та нагулявся
Писля того, що я писав;
Наплакався и насмився,
А кой-де й дудочки гасав.

Читав я де-кому весілля,
Те саме, що читали й ви;
Вси кажуть, що такеє зилля
Не лучше прѳстои трави.

У мене вид такой речи
Простиг Поэзии весь жар;
Мов кулаком хто дав у плечи,
Або все згнуло в пожар.

Сидю тихесенько у хати,
Та й думаю: ну що-ж я вспив?
Я-ж обещався доказати,
Яку ще муку я терпив.

Так що-ж? се доказати можно.
А написати?... Потривай...

Писав весѣльля осторожно,
А кажуть вси: у пѣч сховай!

То так мени й за те ще буде,
Як другу часть я напишу;
Осудять на распалку люде,
То що им я тоди скажу?

Бач: цирклювати всяк здоровий,
Яке письмо ти ни подай;
Заспорь из ним — куди бидовий!
Тилко в кавун не заглядай...

Ничого билше я не хочу:
Хоч би не лаяли за те,
Що я своєю бумагу порчу,
Й то тилко для своих дитей.

Так розсудивши, я рившися
Черкнути ще, що Госпідь дасть;
Ровно у дурни вже пошився,
Не страшна дурневи напасть!

Розумни так-зовуть з Парнаса
На поміч все якихсь богинь;
А я не знав того Панаса,
Не хочу й знати их, хоч згинь!.....

Возьмуся за перо смилише,
Писатиму як що було;
Приняв биди — не треба билше,
Та, слава Богу, з рук сплило. —

За се-ж в биду хоч попадуся,
Хоч инде вкажуть дурака;
Тоди я так до них озвуся:
Звинит; я вчився у дяка. —

Ну слухайте-ж, ось починаю,
Що доказати обіщавсь;
Чи вспию в тим? и сам не знаю,
А за перо уже принявсь.

2.

Тоди, як пхнув мене розбийник,
Горилку з боклагом витняв;
Лежу тихенько як покийник,
Холодний піт мене проняв.

А дали, як посипле жаром,
В очах заблискали огни;
«Се-ж мабути,» кажу: «недаром,
Якась тут пришта є мени.» —

Хотив піднятися на ноги,
Так голови не підведу;
Волосься дибом наче роги...
От-так попався я в беду!

Задумав ще перехреститься,
Аж легше стало на души;
Став Богу лежачи молитися,
А рук хоч ти й не ворущи.

Потерплю на мени все тило,
Язик у роти аж засох;

А сердце кровью закипило...

Тут вдарив хтось мене в висок!

Від переляку як зхоплюся,
Та став на ноги и здихнув;
Протерши очи, я дивлюся...

А тут хтось каже: «Що? заснув?

Чи не пора тобі вставати?
Чого так довго тут проснав?
Хто-ж буде свашку потишати,
Коли на тебе сон напав?

Ти чуєш, де вона гукає?
Ип пізнаєш голосок?
От-то-ж усе тебе шукає,
Не спала ще й на волосок.»

Я слухаю, та не пізнаю,
Хто гомонить, чий голос був?
Чи той, хто вдарив, не вгадаю, —
Тільки страшний, — я не забув.

«Хто ти такий, за що напався?
Чого ти хочеш від мене?»

Я тихо до нього озвався;
Воно-ж за чуб як ирвоне, —

Та й потаскало що єсть мочи,
Куда? не знаю вже того;
Я витрищив из страху очи,
Біжу, прошюся у нього:

«Помилуй, братику, пустися,
Куда мене таскаєш ти?

Тривай, та лучше розпросися:
Чи винуват — мене прости.»

«Не тут прощають — пизно дуже,
Бижі скорий, не опинайся,
А то зроблю тобі ще й хуже;
Мовчи, марó, не озивайсь.»

Пробиг ище за ним из гони,
Та так втомився, що упав;
Тоди я паньськи вздрив заgonи,
Край нух вівчарьську хату взнав.

Воно-ж мене звело за руку,
Та й каже: «Ну тепер вставай!
Ти знатимеш мою науку,
Дивись на мене — пізнавай!

Тепер зо мною розпитаймось:
Що ти, хто я, чого ми тут?
На сїм-же мисти розквітаймось;
Бо ти мошелник, злодий, плут!

Кажу-ж: пізнав, чи не вгадаеш?
Чого мовчиш? собачий син!
Хиба тоди чи не згадаеш,
Як вдарю я тебе об тин?»

«Хиба се ти, стара матусю?—
Дай Боже пам'ять..... що живеш
На жабокрякивци..... бабусю...
Тее — то... що дітей береш...

Бить стало..... як його..... бабусю
Усе в панів та у попів;

Та й доченьку свою контуеш,
Що инчий так би й не зумив?»

«Те, те — воно.... сам добре знаеш,
А ще питаєшся, свине!
Чи ти-ж тепер припам'ятаєш,
В Петра як лаяв ти мене?»

Та ще й дочку́ мою порочив,
Що будим видьма и вона;
Ти всіх тоди так обморочив,
Що не озвалась ни одна.»

«Та се набрехано, пайматко,
Я там ни слова не казав;
Бодай того хоч лопнув батько,
Хто се на мене показав.»

«Мовчи! — своя брехня обригла;
Сама я чула пид ієжком;
Не знаю, чим тобі огидла,
Що ти зробив мене.....»

«Прости, Іванівно, не буду,
Помилуй, не карай, пусти;
Тебе довику не забуду,
Тільки пожалуста прости!»

«Шкодà! не врем'я — роздягайся!
Скоріш из себе все скидай;
На милость билиш не сподивайся,
Сюди свитину лиш подай;

У мене є друга для тебе,
Тоби в ній буде чепурниш;

Сиеи вже тобі не треба,
Не будеш дружувати билш.»

Потим на землю повалила,
Взялась за пояс — перервавсь;
Свитину мильну изхопила,
В одній сорочці я зоставсь.

«Помилуй! хоч зостав сорочку,
Бабусю, матинко!» кажу.

«Нащо мою збентежив дочку?
Тепер тобі я докажу!...»

В сорочці комир розстебнула,
Ввирвала у штанах очкур,
Шкапови чоботи розбула,
Та їй каже: «Очи ще зажмурь!»

Стулив я очи, та просюся:
«Бабусю! ще помилуй раз!»
Від переляку весь трусюся...
«Тривай-лиш!» каже: «ось зараз!»

Уже голисинький зробився,
Лежу — и дух свійї притаив;
Сльозами гиркими умівся,
И билш проситсья не посмив.

Вона мене по тилу маже
Липким, вонючим як смола:
«Ох жаль,» сама про себе каже:
«Що трохи з дому узяла.»

Вороча як малу дитину,
Сюда, тудя разив из сїм;

Намазала живіт и спину;
Та їй каже: «Наче вже зовсім.»

Та як штрикнула шилом в лутку,
А я підскочив, та їй зав'яз:
«Ось лизь лиш в бабину калитку,
Живи тут трі-годи як-раз!»

Взяла мене у шкуру пхає,
Насилу сяк-так натягла;
До тила шкура прилипає,
Неначе зроду так була!

На лоби шерсти увирвала,
Зробила лисину в п'ятах;
Иззаду все позашивала,
И грімко прокричала так:

«Хоч ти їй жонатий — не бурлака,
Та пакостись на весільях;
Будь-же три годи Вовкулака,
Живи собі в лісах, полях!»

Потим від мене відступила,
И просвистала на свисток:
«Возьми його Нечиста-Сила,
И дай йому сама куток!

Побиг од видьми в чисте поле,
Биг довго, поки утомивсь;
Живіт у мене як заколе,
Так я на землю й поваливсь.

Качаюсь, мучусь, — взявсь за шию,
Аж шия вся моя в шерсти;

Хотив заплакати, — як завию...

Ох страшно, Господи, прости!....

Замовкши, став я розсуждати:

«Що се зо мною за беда?»

Не вмив нічого відгадати,

Бо не годився нікуди.

Дивлюсь — у мене й хвіст зробився;

Скориш під себе підигнув;

Ничого толку не добився,

Та й сам не тямлю як заснув!

3.

Прокинувся, аж стало видко;

Тільки не знаю, де лежу;

Зхопився я на ноги швидко,

Чого? и сам я не скажу.

Куди тепера повернуся?

Пійти до жінки — не пізна;

Сховаться в лиси? страх боюся,

Бо там звіряка не одна.

Зостаться в полі?... Що-ж се буде?

Я з голоду тут пропаду,

Або уб'ють за вовка люди;

Куди-ж тепера я піду?

Стою на мисти, роздивляюсь:

Де я? що я? и що мій толк?

Пропало все, нема: вдивляюсь,

И тільки знаю, що я вовк!..

Потім шишов свит-за-очима,
По бур'янах та по нив'ях;
Сто пуд неначе за плечима,
Було так важко у грудях.

Згадав про роблени могили,
Котори близько слободи;
Зібрав свої послідні сили,
Потяг помалу я туди.

Начас-би треба розказати,
Які могили то були,
Щоб мог из вас усякий знати,
Що люди там колись жили.

Як Україну воювали
Татари, ризали людей;
Всі Бугаївці там ховали
Жінок, худобу и дітей.

Дійшов туда, дивлюсь: аж пусто,
Травою тилко заросло;
В середини кущив там густо;
Горазд для мене й те було.

Подумав: тута буду жити!
Я скоту вирую в кущах;
У день в ній лежачи тужити,
А влизати по ночах.

Сюда и люди не вчащають,
Не зайде, думаю, и звир;
Тилко прохожи посищають,
Як хто захоче з них.....

Вийшов у яму — вирив скоту,
Трудився, бився цілий день;
Богацько з мене вийшло поту,
Поки знайшов гнилий там пень.

Из голоду давай глутати,
Неначе м'ясо замість пня;
Изжив увесь, билш нігде взяти,
Зосталась тилко порохня.

Наившиця, полиз в барлòгу,
Лежу — и думаю про все;
Хоч неголодний, слава Богу,
Благодарю Тебе й за се!

Лежав у скоти трі-дни зряду,
Поки уп'ять проголодав:
«Хто-б дав мені яку пораду?
Нуждú мою хто-б відгадав?»

Докучило лежати в скоти,
Смерком я вилиз відтиля;
Бо гирко стало аж у роти,
Дивлюсь — аж ходе тут теля!

Давай його скоріше драти,
Воно ме-ме, а я за хвіст;
За те мав разом так и вбрати,
Що витерпив тридневний піст!

Изжив стегно, аж легше стало
И здоровин на животи;
Зосталося ще чимало,
Я заховав остатки ти. —

«Пиду-ж тепера проходюся,
Щоб лучше в животі вляглося;
Як що найду — води нап'юся;
Гаразд, що так мені вдалось!»

4.

Из ями вийшов — розглядаю,
Та й думаю: «пиду в село;
Там може жінку повидіаю,
Й своє хазяйство як було.

Тепер неначе вже не страшно,
Хоч хто й побачить, обмине;
Тільки собак своїх опасно,
Щоб не задрали там мене.»

Потяг одначе помаленьку
Через мирошників я лис;
Дийшов до тину, — потихеньку
На тій до себе й переліз.

По місяцю як роздивився,
Аж догляду нема нігдє;
С жалю сльозами я умився,
Що все хазяйство пропаде.

Пошти весь тій свинями зритий;
Ворота в двір навстяж стоять;
Пшениці ворох був некритий,
Вже скоро свини доидять.

Стійжок ячменю розвалився,
Зогрилось просо, погнило;

Овес шось на-бік похилився,
А жита наче й не було.

Идять корови вирипует сино;
Воли голодни край і сёл:
Один храмає на колино,
Другий зігнувся як осел.

Заглянув в хлив — там поросятм
Нема ничѣго барлогу;
В кивши води нема гусятам;
Кобила зкорчилась в дугу.

По огороду вівци ходять,
А кози вскочили в садок;
По вигону телята бродять,
А цап наився ягідок.

Визирка врилась у солону,
Били комори спить Мурко, —
Та що хазяин збрів из дому,
Все вие лежачи Сирко.

На хату зирк — огонь замитив,
Пишов тихенько пид вікно;
Нихто мене щоб не примитив,
Та взнати, як що там воно.

Дивлюсь — сидить моя Маруся
На лави у кінця стола;
Я ближче до вікна беруся, —
Край нєи каганець пала.

Вона того не примичає,
Та руки все собі лама;

«Мене Володька шось лякає:

Чом довго так його нема?

Ну шо за пришта, де він дився?

Хиба в Озіум чи не пишов?

Бо гарно, як на те, одився;

Хоть-би-ж сьогодні вже прийшов!

А може з дуру чи не вихнули

В ставок скажени приданки,

Або в ярк чи не турнули

За шутку катаржних жінок.

Из п'янства нічого робити,

Злучиться можеть усього;

Мени як на - свити так жити,

Як zostаваться без нього?

Де ти, Володько, любий, милий!

Де ти дивався хоть, скажи...

Без тебе свит мени постилій...

Иди-ж скоріше — розкажи!

Моя головонько ти бідна!

Шо я робитиму тепер?

Якась тварюка принегідна

Звела из свита: може вмер?»

Та як заплаче,—й нахилила

На стіл головоньку свою:

«Тебе душею я любила,

А ти забув любов мою!»

Я сам хотів заплакати гірко,

Та як завию на весь рій;

Проснувся Сирко, Мурко, Визирка,
Вхопили — тягнуть до воріт!

Потим давай гуртом кусати,
Сирко за хвіст мене вхватав, —
А жінка у вікно цькувати...
Так я од ляку и застив!.....

Як вирвався, та через ворота
Стрибнув, в могили и побиг;
Язик аж вивернув из рота,
Задихавсь, в сѣоту вниз та й лиг.

5.

В своїй звірячий я кватири
Після таких легких трудив,
Пролéжав днів пошти с чотири,
Поки аж исти захотів.

Достав телятини, поснидав:
Аж цилу чвертку з-разу вбрав;
На дрúгий день ще пообидав,
На третий вже теля добрав.

Лежу тоди, та розсуждаю:
«Що буду исти уперед?
Ище теляти дожидаю —
Другé ще може забредеть?

Жду день, жду дрúгий — не заходить
Друге теля, ни порося;
Мени аж нудно вже приходить:
Хоч-би попалося гуся!

.....

 Ни в яким я не був приводи,
 Не так як Грищенко Петро;
 Хиба злодії вже у моди,
 Як Троянєнків син Дмитро?

Або як Федька Бобрусенко,
 Що у салдати вже пішов:
 Вкрав з грішми скриньку хорошенько,
 Та й каже: я собі знайшов!...

✓ Олєксенко ище хороший,
 Що батька все та жінку б'є;
 Тимійш Троян на нього схожий,
 Що все в шинку горилку п'є.

Грицько Лисничий був собака,
 Гаразд що скинули тепер;
 На всіх його бувала палка,
 Й мени він добре перцю втер.

Бог з ними, я не осуждаю, —
 Такий тепера свит настав;
 Про себе тилко розсуждаю:
 Защо таки я вовком став?

Неначе я молився й Богу,
 И з жінкою согласно жив;
 Було, як пошлють у дорогу,
 Я щиро панови служив.

А дома вже не прогуляю,
 Я первий в панщини косарь;

В бесѣди вснх розвеселяю,
Як відставний Семен гусар.

Розсердив тилко я Колпачку,
Злу видьму — кат ни беру;
Та й то за очі, а не вздрячку;
Вона-ж мени от-так вдери!

Из чоловіка — став звіряка;
Из голови — пропав весь толк;
Походить по мени й ломака,
Як де пиймають, бо я вовк.

В який свитлиці тут парую, —
Зимою наче той бабак!

Ще тилко тиждень як горюю,
Та вже й досталось від собак!

А за три годи що-то буде?

Тепер хоч лито ще святе;

Як-же сюди зима прибуде,

Та снігом яму замете;

Тоди де буду я диваться?

Де місце я собі найду?

Хиба у слободу сховаться:

Ох нит! провчили — не пиду! —

Чого немає у натури,

Мени те бідному прийшло;

Дивися: я у вовчий шкури,

До шкури тило приросло!...

И вражому не хочу сину

Яку в ній муку я терплю;

Живѣт мени стягло и спину,
Так що ніко́ли я не сплю.

И голодом я поми́раю,
Води ни ка́пли ще не пив;
И ворога так не зкараю,
Як хтось мене занапастив»

Та вмисто плачу як завшо
На вси могили, аж злякавсь;
Щоб инде не досталось кия,
Щоб людим в руки не попавсь!

6.

Утихомирившись трохи,
На гору вийшов я, та й став;
Дивлюсь — лежить щось край дороги,
Я збиг з гори — мерщій достав.

То був мишок, ще й не порожній:
Оклунок цилий сухарив;
Згубив хтось мабуть подорожній,
Ну слава-ж Богу, що я вздрив!

Вволи́к у яму — ну хрумчати,
Роздравши на-двое мишок;
Тилко́ що став зовсим кінчати,
Дивлюсь — аж сала ще кусок.....

У рукавци піпона из кивши́к,
Та узлик соли ще лежав;
Я чисто тее все поивши,
Неначе пити забажав.

Та вилизти боявся з скоти,
Щоб не попався хто навстріч;
Терпив, та мучився я поти,
Поки настала темна ніч.

Тоди побиг у лис Попасний,
Напивсь з криници там води;
Та й ліг спочити безопасно,
Бо нікому прийти сюди.

А дали здумав: проходюся
Ище у Жихирський лисок;
На пасику там подивлюся,
И задрімаю на часок. —

Прийшов туди — скриз розглядаю:
Нема нікого в курени;
З жалю я плачу та ридаю,
Що все не так, як при мені.

Роив с чотири неакрити,
Боками с п'ятеро лежить;
Для бджіл води нема в корити,
З двох уликів и мед бижить.

Було на тичках чисто всюде,
Тепера-ж поросла трава;
А дали без мене що-то буде?
Моя безсчасна голова!

Из пасики пишов на гóру,
Щоб подивиться на бакшу;
От-там хиба було розору,
Що усього й не розкажу:

Були де сами лучши дини,
Там стало наче на току;
А огирки поили свини,
Й картонки зрили на ярку.

Вси кавуни повиривали
Михайла Спрого сини;
И гарбузи вони-ж покрали,
Та поховали в бур'яни.

Наплакавшись потяг в могили
Глибоким та крутим ярком;
Як слухаю — вовки завили,
Оглянувся — аж бижать слідком.

Их штук було десяток з лишком,
Та кожний билший з них ніж я;
Догнали, обступили нишком —
Прощай тепер душа моя!

Я лїг — и притаився духом,
Що буде тут? зараз скажу:
Один нагнувся до мене ухом;
Яж наче неживий лежу.

Другий кругом мене обнюхав,
А третій за-ухо потяг;
Четвертий — чи живий я? слухав,
А п'ятий по земли розтяг.

Вси надо мною як завиють,
Давай воложити гуртом;
У мене печінки аж ниють,
Аж кров побигла животом.

Потим за хвіст як ухопили,
Я все мовчав, не озивавсь;
Та поки на - гору стащили,
Мій хвіст в зубах у них zostавсь!

Тоди дивлюся — недалеко
Стоять вони геть від мене;
Тепер, подумав, бігти легко,
Нихто из них не дожене.

Зхопивсь — давай я утікати,
Біжу до хутора чим-дуж;
Вони за мною переймати,

Я стриб в кошару — не ворух!

Тилко — що там я заховався,
Як братики мои вже тут;
Хазяин у вікно озвався:

«Цуцу, рябко! вовки идуть!» —

Тут вибігло собак з десятка,
Из хати вишло душ из п'ять:

«Тютю! бери! рви за зап'яток» —

Уси гуртом на них кричать.

А сáми, ухопивши дрюччя,
Та за собаками у слід:

Вси бьють вовкив, летять аж суччя,
Не zostавляють и на плід. —

Забигли — вже нечути гвалту,
И я из хутора побиг;
Добрався до могил, та з жарту
Скорише в скоту влиз, та й ліг!

7.

Уп'яють три дни не виглядаю
Из скоти я на билий свит;
Та сам про себе розсуждаю:
«А що, гаразд? — Се-ж тилко цвіт!»

Уп'яють вже исти занудилось,
Та з мисця вилизти боюсь;
«Коли-б пще що заблудилось!»
Кажу, та все собі дивлюсь.

«От-так ходити до криници,
На пасику та на бакіну;
Напився сліз замість водици —
Спасибі! — би́льше не зхочу.

Мени такого втерли перцю,
За шкуру сала залили,
Що смерть зовсім, прийшлося к сердцю,
Та добри люди помогли.

А хвіст мій де отсе дивався?
Невчим так дуже боляче!
У братикив в зубах зостався,
З-пид штури тилко кров тече!

Дарма! мени хвіст не пид нужу,
Хоч би ще й шкури не було;
За що згубити мали душу?
Отсе мени на ум збрело!

Хоч би навстричу що й попалося,
То не зладнаю вже тепер;

Нигич здоров'я не зосталось:

Ох! лучше-б зараз я умер!

Так розсудивши, чую — кречеть,
Неначе-б чоловік який;

Та ще и нишком собі шепчеть;

Я думаю: «хто там такий?

Чи не прийшли з киями люди
Мене шукати бидняка?

Тепер смерть неминуча буде,
Роздавлять наче червяка.»

Рипивсь одначе подивиться,
Из скоти пику показав,
Аж чоловік там шевелиться:

Якийсь прохожий віддихав.

Била нього лежить дубина

Велика дуже та товста;

Била дубини и торбина,

Та ще замитно й непушта. —

Подумав: як його злякати?

По вовчому як закричав:

А він зхопивсь — давай тікати,

Усе своє позабував.

Я вилиз з скоти потихеньку,

Торбину в зуби ухватив;

Поніс ни, та чепурненько

Собі в головки й помостив.

Лежу — и сам ище боюся,

Назад щоб инде не вернувся;

«Так ну у скоти притаюся,»
Подумав — та в дугу й зйгнувсь.

Нечути дò-смерку никóго:
Криї Боже, як-то я зрадив!
Не став боятися нічого,
Порвав торбину й розгладів:

Була там цила паляниця
Велика, била та м'яка;
Недовго став на ню дивиться,
Убрав — та й гàрненька-ж яка!

Було ще в торби дві сорочки,
Червони, ситцеві, нові;
Штани тяжові й три платочки,
Зав'язані у рукави.

На сáмим споди черевики,
Китайки синьоні кусок;
Штани й жупан суконний дикий,
Та ще шовковий поясок.

У черевиці прехороший
Лежав з черв'їнцями кашпук;
В другóму ще побільше грошей —
Бумажок прездоровий пук!

Все поскладавши у торбину,
Рад що у лапи запопав;
Коли Бог дав, то не покину,
Узяв, та в землю й закопав!

8.

Після того став розсуджати:

«Нащо мені таке добро?

Коли нельзя ним поживати —

Немило злато п'сребро!

Куди тепера я годюся?

Що я з скарбом отсум зроблю?

Як нум ни з ким не подиюся,

Равно що в воду затоплю.

Зробився вовком з чоловіка,

За те, що видьми не злюбив;

З здорового — тепер калика,

Неначе душу загубив.

Тривайте лиш — щось я надумав:

Коли-б-же справди удалось. . .

Як перед видьмою зарюмав,

Щоб зараз так и помоглось!

Одначе есть така десь чутка

(Ии говорят повсегда):

Попитка наче-б-то не шутка,

Та й прозьба, кажуть, не биде.

Пиду-лишень я до Колпачки,

Та низько в ноги ий впаду;

Хоч и по низу відтиль рачки,

Тилко що Бог дасть, а пиду.»

Ришився, и оставив пору,

Потяг помалу у село;

Хоч дуже пізно на ту пору
И темно надворі було.

Ту хату я знайшов одначе,
В которий видьмище жила;
Підслухав: аж дочка там плаче,
Потим казати почала:

«Хоть Бог-зна що, а я не хочу
Дойти билин чужих коров;
Бо до якої ни прискочу,
То молоко таке як кров.»

«Мовчи-ж, кажу тобі, погана!»
Сердито мати одвича:

«Як дам тобі я прочухана,
То ти надоїш хоть горща.»

«Хиба своїх коров не маєш?
Чи може мало молока?

Що обиждати заставляєш
Чужих людей: страма яка!

Хоть бий, хоть лай; а я сказала:
Так не робитиму, як ти;
Хоть би вже лучше я пропала,
О Господи! мене прости.»

Тут видьма гірше розізлюлась,
Та як турне їй в плече;
Потим в волосься учепилась,
Та так по хати й волоче!

Мени дочки аж жалко стало,
Та як завию під вікном;

Утихло все як не бувало,
Поснули наче крипким сном. —

Колпачка сини відчинила,
Питає гримко: «хто тут є?
Лиха година щоб побила,
Хто ніччю спати не дає!»

Я, підійшовши, повалився
Скорише вь ноги видьми злій,
Та так сльозами и залився!
Вона-ж кричить: «Ти, лиходій!

Чого у вікна заглядаєш,
Та слухаєш, що гомонять?
Як дам полином, не вгадаєш
Куда и з двору утікати!» —

Лежу я перед нею, плачу,
А говорити не можу;
Вона взяла рогач — я бачу,
И пій нічого не кажу! —

«В менє нема тиеи моди,
Переминяти щоб слова;
Ти чув, що будь тобі три годи
Як єсть? дурна ти голова!

Иди-ж відсиль, не оглядайся,
Живи так як тепер живеш;
На милость-же не сподивайся:
До сроку ти не пропадеш!»

Та як штрикне мене у шию
Кінцем тим, що беруть горшки;

Я на все горло як завию,
Та й виправив свої нійжки.

«Ще просишся таки, поганий!
Тебе ся честь и не береть?
Як був дружком, так сам ти гарний;
Мене-ж родимець хай дереть?

На-ж другий ще рогац на спину,
А третий на живіт возьми;
Та йди из двору, скурвий сину,
Мою ти милость так прийми!»

Попарила и спину, й боки,
Досталося и животу;
Хотив втекти, терпить не дѣки,
Та встати вже не в могуту.

Вона й сама тоди вже бачить,
Що бити блин мене нельзя;
Взяла за уха — з двору ташить,
А я — мов зрубана лоза!...

Ни піднимусь, ни ворохнуся,
Лежу неначе неживий;
Куда-ж тепера повернуся?
На вси я ноги став кривий!

Тут вибігла дочка из хати,
Питається: «Кого ти б'єш?
Та вже и вбила! — Мати, мати!
Зашѡ ти кров безвинну п'єш?»

«Мовчи, скотино! чи ти з толком?
Ище кому небудь скажи!

Насилу вправилаєь из вовком:

Виволякати поможи!»

«Ти думаєш, що я не знаю,

Шо се не вовк, а чоловік?

Його скризь жінка все шукає,

Та плаче, що пропав навик.

А ти бач як його зробила,

Того ще мало, що в шерсті;

До смерти рогачем убила,

Не може й голови звести.»

«Та брешеш! він живий ще трохи,

Ось пумо на́-ноги зведем;

Після мого він жарьоху

Як побити — ми поглядим.»

Взяли мене звели на ноги,

А я упрять на землю впав;

«Тепер йому не до дороги,»

Дочка сказала: «він пропав!»

«Тривай-же я пиду у хату,

А ти биля п'яго́ постій;

Возьму там воду я заляту,

То збудемо його скорий.»

Побигла проклята Колпачка,

Несе залятою води;

Мене по пици нею пачка,

Та й каже: «Встань! у поле йди!»

Я став потроху ворухитися,

А дали й на́-ноги піднявсь;

Розплющив очі — став дивитися,
Та гирко плакати принявсь.

Дочка й сама сльзки пустила,
Прохати матір почала,
Щоб, бач, мене вона простила,
И вовчу-б шкуру изняла.

«Помилуй, мамо, Бога-ради!
Пусти його, не муч-же били;
Хоч він нас лаяв — сам нерадій;
Його-ж ти накарала гірш.

Тоди сказав він може з дуру,
Шо мабуть я така, як ти;
А ти йому надила шкуру,
Шо й між людей нельзя пїтти.»

«А зась тобі! нехай він знає,
Як лаяти старіх бабів;
Ось як три го́ди погуляе,
Не буде в нього и зубив!» —

Потим мени як присне в віччї;
А я було на землю й лїг;
Упять зхопивсь, підскочив двичи,
Та у могили и побиг! —

9.

«А що? хіба-ж и не вдалося
У гости в слободу пїтти?
Або несóлодко прийшлося
У видьми милости найти?

Узнав пословици я силу:
Що буцим прозьба не беда;
Насилу втрапив у могили,
Спасибі — не піду туди.

Колпачка добре проучила:
Не всякому ти слову вирь;
И спину, й боки поличила, —
От-те-ж собі держи в примир!

Добув собі я стільки лиха,
Й десятому що закажу!
Лежи-ж тепер у скоти тихо»
Я думкою собі кажу.

«Хиба-ж от-тут мени й пропасти?
Чи подивиться ще на свит?
Боятися нічого напасти,
Як з голоду болить живіт.»

Так цили сутки толкувався,
На що ринуться? й сам не знав;
Та все у скоти повертався,
Помалу з неї вилизав.

Надвір як вилиз — ище рано,
На гору вийти я ринувсь;
Усюди хмарно и туманно,
А дали й дощ дрібний пустивсь.

Щоб спину й боки поличити,
Подумав: «дали я піду;
Бо треба горло промочити,
Як що калюжу де пайду.»

Пройшов из гони, та й наткнувся:
 Ватага паслася овець;
 Вівчарь на костур изігнувся,
 Та куре з люльки тютюнець.

Били нього лежать собаки,
 Він киди им по сухарю;
 Забув бидняга про звіряки,
 Що роблять пакість вівчарю.

На черево приліг низенько,
 Я ближче до овець поліз;
 Вхопив баранчика тихенько,
 Та й потаскав його у лис. —

Изжив всього там без остатку,
 В могилу роблени й потяг;
 В свою замурувався хатку,
 Та й ноги вже тоди простяг!

Прожив я так аж до Покрови:
 Голодним днів по п'ять лежав;
 Був хворий часто, був здоровий,
 Й було все те, чого бажав.

А що воложили собаки,
 Вовки що відирвали хвіст;
 Тепер за те им більше дяки,
 Що взнав я масляну и пист!

До празника днів за чотири,
 Вівцю край хутора вхопив;
 Привів за шною до кватири,
 Та зараз шкуру и злупив!

Де-не-взялись три чоловіки,
У яму вбігли, та й кричать:
«Тут вовк — лови!» а я навтіки;
Вони-ж за мною в слід біжать.

Не знаю з ляку, де диваться?
Я прямо в Шилив лис побиг;
Бо там було де заховаться,
Стрибнув у яр собі, та й ліг!

Згодивши трохи — тихо стало,
Нихто мене вже не шукав;
На свит поглянув — вже смеркало,
Тоди я думати почав:

«Чи довго тут мені лежати?
Бо се ярк извисний всим;
Щодня тут будуть докучати,
Втечу я відсіля зовсім.

«Куди-ж, в могили вп'ять вернуться?
Боюсь: там може стережуть;
Чи може в слободу сунуться?
Пожалуй там на смерть уб'ють!

Нехай вже тут переночую,
А завтра ранком уберусь:
У Довгий лис перекочую;
Там може чи не оживусь.

То лис великий и високий,
Там є провальля и яри;
У одному рівчак глибокий,
Й вода тече из-пид гори;

Та ще стоїть у лиси хата,
Живеть там Босенко Матвій;
Гаразд для нашого се брата,
Бо в нього є достаток свій:

Старих овець побили десятка,
Ягнят не менше, та воли;
Коров с чотири и телятка,
Та гуси й свини ще були.»

От-так я думав до пів-ночі,
Поки не счувся як заснув;
До свита встав, та що єсть мочи
У Довгий лис и махорнув. —

Там цілий день в куцах пролежав,
А исти—трохи не пропав;
В ночі били голоду не здержав,
В кошару влиз — ягня понав.

Спасибі що було плохеньке,
Ни піснуло як задавив;
Поніс його у яр тихенько,
Та на здоров'я все й пожив! —

«Незовсім доля зоставляє,»
Я сам з собою розсуждав:
«Хоча вона мене ганяє,
Так добрую квартиру мав.

Тут буду, мабуть, зимувати,
Відсилъ нікуда не піду;
Бо лучше нічого й шукати,
Де вигоду таку знайду?»

На другий день в обидню пору,
Мени на думку припливло:
«Зроблю собі я тута пору,
Щоб заховаться де було.

Бо як засипле сніг зимою
Провальля та ярки врівни;
Тоди случиться що зо мною?
Тоди диваться де мени?»

Тилко принявся за роботу,
Як чую гомін на весь лис;
Свою оставив рити скоту,
Скорише у куци полиз.

Не вєпив гаразд ще заховаться,
Як люди край куца стоять:
«Він тут, бо де йому диваться?
Ось свижа патолоч» — кричать.

В них дротики в руках здорови,
Штрикати в куц як почали;
Всього скололи аж до крови,
И заховаться не дали.

Я вибіг відтиль на поляну,
А люди вси за мною вслід;
Пустився дальше — як поглянув,
Та й охолонув весь як лід.

Народу юрма там стояла,
Мене тут назнарішне ждеть;
Як псюрня вся собак напала,
От-тут мени вже вирна смерть!

Хоч не втікай, хоч не вертись,
Хоч попустому не пручайсь;
Бо нікуда уже спастися;
То лучше в руки сам віддайсь.

Я ліг на землю, щоб убили,
И очі вже свої стулив;
Кругом всі люди обступили,
Один мене кийком влупив!

А я підскочив як печеньй,
Та як завцю на весь лис;
Усі сказали: «Він скажений,
Пустим його, хай йому бис!».....

Почувши се, давай ще дужче
Я вить на разні голоса;
Вони повірили ще й пуще,
Пішли собі в другі лиса!

Хорти за ними всі побігли;
Я тихо голову підняв,
Та й думаю: «чом не зумили
Мене убити? Хтось вѣтняв!»...

Хоч добре боки покололи,
Болить хоч спина від кийка;
В Його благий було то воли,
Коли судьба моя така!

Сього я не зроблю изроду,
Хоч буду мучиться сто рік;
Щоб кинуться из мосту в воду,
И душу загубить навик!

Не буду билше я гнівиту
Никого як у перши дни;
Пиду шукати, де-б прожити,
Бо тут не місце вже мени.

Куди-ж піду? куда сунуся?
Я тут одвидав вси міста;
Хиба в Щеняче повернуся,
Бо там діброва є густа.»

Ришивсь було йтти помалу
В діброву у щеняцький край;
Та жаль своих могил так стало,
Неначе покидаю рай.

«Що Бог дасть, а піду в могили,
Хоч там мене и люди ждуть;
Вже досе скоту розорили,
Дарма! хай и мене уб'ють!»

Пидвівся помаленьку з місця;
Та на вси сторони й хились;
А треба йти, бо нігде диться,
Тут оставатися боюсь.

Насилу вже смерком добився
До старого свого жилья;
Тут жити навсєгда ришився,
Бо нікуда йти відсіля.

Дивлюсь — моя и скота цила,
И те, що в землю закопав;
Моя душа повеселила,
Неначе я здоровий став.

Бида що дуже був голодний,
И ввесь побитий з нїг до пліч;
Коли-б сухарь, то-б був доволний,
Залїг-би в скоту на всю нїч.

Почав було уже журиться,
Та думав, думав аж зомлив;
Хотив у скоту завалиться,
Живїт у мене заболів.

То в сук зїгнуся, то розправляюся;
А в животи знай гуготить;
Впаду, та по землі й валяюся,
Воно-ж все колеть та нудить.

А дали дуже став блювати,
Троха кишòк всих не порвав:
Зовсім прийшлося пропадати,
Чи мертвий, чи живий — не знав.

Бо й голова ще заболіла,
Як дзикга свит мени крутився;
Вся кров застигла, занимала,
Я з нїг додолу й повалився, —
Та й об-землю ударивсь кришко,
Неначе хто знарошно пхнув;
Мени в душі аж стало гирко,
Та й сам не тямлю як заснув.

10.

Чи довго спав я? — не в примити,
Тільки приснилось мени:

Що наче вже на тим я свити,
У пекли — аж на сáмим дни.

Тепер казати я не хочу,
Кого там бачив из своїх;
Нехай на друкýй раз відсрочу,
А то рідню розсердю их.....

Тільки не втерплю розказати
Про Савку писаря, що вмер
З горилки край пидвалу в хати;
Йому там весело тепер:

Там циле озеро горилки,
Все синим поломъям палà;
Він п'є й купається в нїм стільки,
Скільки душа його жєла!

А в пекли вси пошти знакоми,
Що повмїрали наперед;
Живуть як свини у соломи,
Их сам Нечистий бережить!...

.....
.....

Коли-б спастись, тут не погнїбти,
Никóго зроду не займу!...
Горилку перестану пити...
Чужои крихти не возьму!..

Не буду билше дружкувати,
И на весїлья не пїду!...

Себе самóго тїлько знати,

Та бидних крайнюю нужду!..»

Тут хтось такий мени явився,
Мене на оберемок взяв;
Щоб билше в пекли не томився,
На землю винїс и сказав:

«Вставай, Володьку! вже не в пекли,
Ти ще на той свит не поспив!
Вїд нього гришники невтєкли,
Ти-ж загоди все притерпив.

Скидай тепера вовчу шкуру,
Та гарненько пїди скупайсь;
Сховай ни в свою кануру,
Та в инче плаття удягайсь.

Достань из ями ту торбину,
Котору з гришми ти зарив;
Гаразд зробив, що не покинув,
Сам Бог тобі то подарив.

Одежа вся твоя навїки,
И гроши забори собі;
Неси их смїло до домивки,
Их стане на весь вик тобі.

Та помли те, що обіщався,
Ходи до церкви та молись;
Колд у счастья сам попався,
То ти и з бідними дилсь.»

Тут перестав він говорити,
А я йому у ноги впав;
Хотив його благодарити,
Так він звелив, щоб я устав.

.....
.....
«Скажи-ж мени: де ти дивався,
Тоди як був я край шинка?
Завіщо видьми я попався?
Моя-ж причина не яка!....»
.....
.....

«Згадай: який ти був хороший,
За свашкою як волочивсь:
И сам на себе непохожий,
Так ти горилки налунивсь!
Тенер тобі усе минулось:
Живи смирененько, та гляди,
Щоб в другий раз вже не вернулось...
Дружком вже билше не ходи!...»

11.

Розбуркався, дивлюсь на небо:
Зійшла вже зирка світова;
«Счастливий,» думаю про себе:
«Що ще душа моя жива.»

Дивився довго, аж забувся,
Та все про сон свій розсуждав:
«Коли-б-же, Господи, він збувся,
То-б сто рублив на церкву дав.»

Из місця встати я рішився,
Почулось: наче хтось идеть;

Тільки що я поворушився,
А з мене шкура й спала геть!

Скориш з доливки як зхоплюся,
Та й став тилко на двох ногах;
Не вірю сам собі — дивлюся:
Немає шерсти й на руках!

Тоди я взнав: що Божа сила
Мене ще на-свити держить;
Стою, як мати народила,
А шкура край мене лежить!

Крий Боже, як тому був радий!
Хоч всі кишки мої й пусти;
Та став я чоловіком справди,
И не боліло в животі. —

Тепер що маю я робити?
По ями трохи проходивсь;
Потім прийнявся землю рити,
В котрій шкарб мій находивсь;

Торбину скоро відкопавши,
Узяв у руки — не важка;
А шкуру в скоту заховавши,
Побиг в село я до ставка.

Перехрестився, влиз у воду,
Та спершу трохи излякавсь:
Вода холодна наче з льодом,
Одначе с'як-не-так зкупавсь.

Хоч дуже змерз, одначе тило
И голову гаразд обмив;

Від шкіри так все почорнило,
Неначе кат кнутом побив!....

На берег вискочив, одився —
Одежу всю нову натяг;
Насилу трохи изогрився,
Додому підтюпцем потяг.

Тільки по вулиці пустився,
До двору трохи не дійшов;
Як бов у дзвін! — перехрестився,
Та прямо в церкву и пішов.

Дивлюся — там людей багацько,
Пій церкву з дяконом кадить,
Та що я так одитий хвацько,
На мене пріязно глядить.

Та й люди вси повитрищались,
Все дивляться на мій жупан;
Навпосли сами вже признавались,
Подумали-було, що пан!

Я до титарни протиснився,
На п'ять рублив свичок купив;
Святий Покрови поклонився,
Вси до икон и полишив.

Потим навколишки упавши,
Молився довго, поки вздрив,
Що люди з церкви йдуть; уставши,
И сам до дому вже побрів.

Иду до хати — серце б'ється,
Вийшов у сини — затрусивсь;

У хату вбиг — не так здається,
Я до икон перехрестивсь, —

Дивлюся — жінка коло печи
Щось там парторить на обид;
Хотів вступити з нею в речі,
Та так стреможивсь, аж поблід.

Вона на мене придивилась,
Казати що? сама не зна;
Від печі трохи відступилась,
Все дивиться, та не пізна.

«Чи ти, Марусю, здоровенька?
Як Госпідь милує тебе?

Будь-же тепера веселенька,
Пускай Володьку до себе!»

Тилко що вспив нї так сказати,
И за-руки було захопив;
Вона як вирвалася, та з хати,
А я нї двері ї заступив!

«Чого так скоро утікаєш?
Хиба розсердилася навик?
Чи може справди не пізнаєш,
Що я твоїй рідний чоловік?»

«Уже давно за ним я плачу,
Не знаю день коли який;
Тебе-ж я зроду вперше бачу,
Скажи мені: хто ти такий?»

«Та я-ж кажу, а ти не хочеш
Нитрохи вирити сьому;

Та Бог-зна що мени торочип; —
Я-ж твій Володька по всьому!» —

«Ти на Володьку не похожий:
В нього жупана не було;
Ти мабуть здалека захожий...
Сюда тебе що принесло?

Хто гляне на тебе, подума,
Що може з Харькова купець;
Або прихав из Озюма
Який духовний панотець!»

«Та ну-лиш лучше придивися,
А про купців ти не толкуй;
Скориш зо мною обнимися,
Я твій хазяїн — поцилуй!»

Тоди насилу вже пізнала,
Як я ни розцилував;
Казати що мени? не знала;
Я-ж за-руки ни держав. —

«Де-ж ти, голубчику, узявся?
Відкіль тебе Господь приніс?
Куда з весілля ти дивався?
Я трохи не пропала з сліз.»

«Попавсь було Колпачи в руки
За те, що видьмою назвав;
Та претерпів такої муки,
Якої зроду не чував.

Тоби нетреба більше знати,
Бо я тепера не можу

Всього порядком розказати:

Нехай навпосли розкажу!

Що на мени жулан хороший,

Ти не дивуйся ни об чим;

Дивися, в мене скільки грошей!

Ось нумо вдвох переличим!»

За стіл обое посидали,

Я спершу висипав капшук;

Червонци вси як зощитали:

Було их рівно двисти штук!

Назад зібравши их скорише,

Я жінци вєсело сказав:

«Се ще не вси, аж ось де билше,» —

И бумажки пії показав.

Уп'ять личити принялися,

Насилу перебрали их;

Коли що я не помилюся,

Як раз було п'ять тисяч всих!

Самі новесеньки та били,

Усе по двадцять п'ять рублив;

Ще мабуть не були и в дили

Тоді, як ними завладив.

«Возьми-ж отси червонци — двисти,

Та до бумажок приложи,»

Сказала жінка: «скільки вмисти

Их буде всих? мени скажи!» —

«Се треба думати одначе,

Щоб без помилки відгадати;

Адже червонцями неначе —
Три тисячи шість-сот и п'ять?

П'ять тисяч бумажками взяти,
То вісім тисяч и шість сот;
А п'ять рублив як не считати,
Що на свички, — то й вирний счот!»

«Де-ж ти узяв суму такую?
Чи ти знайшов, чи заробив?»
«По правди я тобі толкую:
Сам Бог мени те подарив!»

Тепер, Марусю, не журимось,
Живимо так, як Бог нам дав;
Ходим до церкви, помолимося
За те, що счастья нам послав.

Скорише з п'ичью управляйся,
Та нà, си гроши заховай;
В нову одежу одягайся,
Та в хати лиш поприб'рай.

Як все гаразд розпорядили,
Тоді до служби вдвох пішли,
Попа до себе потрудили,
И Матер Божу понесли.

Відправили молебень в хати,
Такий, як сам священник знав;
Тут стали родичи прохати,
Щоб, де я був, им розказав.

Як розказав я все порядком,
Так як написано от-тут;

Таким я показався жальким,
Що вси на видьму аж ревуть.

А жінка гирше всіх голосить,
Стару Колпачку все кляне:
«Бодай пропала!» Бога просить,
Що так обидила мене.

Тут панотець Маруси й каже:
«Не треба ворога клясти;
Ии без тебе Бог накаже,
А ти не лайся, та прости.

Так Бог усим велить робити:
Хто нам яке подияв зло,
За те Його вже дило мстити,
А ти роби йому добро.

В биду-ж Володька-б не попався,
Як-би Колпачки не страмив;
Та ще горилки не впивався,
То-й досе-б дома тихо жив.»

«Се правда вже твоя, паноче,»
Сказала жінка на одвит:
«Він сьориться ни з ким не хоче;
Бо рад, що вирвався на свит.»

«Вистимо рад,» озавсь я тихо:
«Що хоч тебе живу застав;
Хоч и приняв багацько лиха,
За те-ж я грошей биши достав!»

Пійшов до скрини після того,
Достав червонци з кашуком;

Відав попови золотого,
Другого дякону з дяком.

«Благодарим тебе покорно!»
Сказав мени Отець Степан:
«Ти наградив нас так доволно,
Як нас не награвдаєш и пан.»

Потім сказав я: «Подождите!»
И сто рублів ще відличив:
«Отси на церкву ви возьміте,
Я так у нїжди назначив!»

«Чого у Бога ти бажаєш,
Пошли тобі Господь зараз,
За те, що щедро наділяєш,
И церкву Божю, и нас!»

«Сказати будучи примиром,
Сього ще зроду не було,
Щоб чоловік зробився звіром,»
Озвався братуха мій Павло.

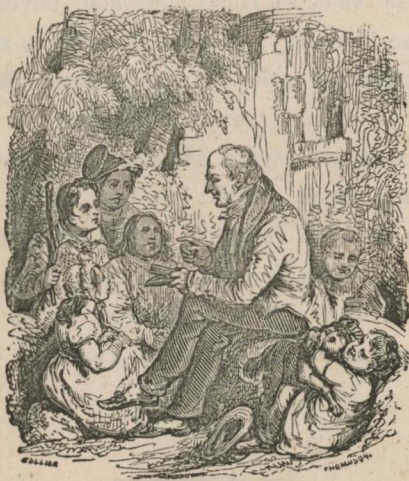
«Ось потривай лиш, батьків сину»,
Так панотець сказав йому:
«Читавши грамоту старинну,
Примир находимо сьому.....

.....
.....

А ти, Володько, як налився,
Зайшов, куда? не знаєш сам;
Заснув, — и сон тобі приснився,
Котрий розказував ти нам....»

А може и нечиста сила,
Що наverts людей на грех,
Тебе три мисѣци водила
И мучила соби на смих.»

Сидили гости... и довгенько....
Горилки пив-відра купив....
Вони всю випили чистенько;
Ни капли тилко я не пив! —

ИЗВѢСТІЕ О СОЧИНИТЕЛѢ

ВОВКУЛАКИ.

=

Александровъ, Стефанъ Васильевичъ, родился близь Изюма, уѣзднаго города Харьковской губерніи, въ казенномъ селеніи Цареборисовой; воспитывался въ Харьковскомъ Коллегіумѣ еще до преобразованія училищъ; по окончаніи ученья три года жилъ въ Цареборисовой, потомъ перешелъ въ Бугаивку, селеніе Изюмскаго же уѣзда, принадлежащее помѣщикамъ Донецъ-Захаржевскимъ, и живши тамъ постоянно въ продолженіи двадцати шести лѣтъ, имѣлъ случай изучить народный бытъ; въ послѣднее время, именно въ 1845 году, перешелъ въ военное поселеніе Граково. Вовкулака писанъ въ Бугаивкѣ, въ 1842 году, и во многомъ очень вѣренъ дѣйствительности. — Издатель.

